

elektr. nauk. fakh. vyd. / Dnipropetr. derzh. ahr.–ekon. un–t. – Elektron. tekst. dani. – Dnipropetrovsk, 2015. – № 2.

12. Yurchyshyn V.V. Do problemy systemnoi pereorientatsii rozvytku ahrosfery na zasadakh sotsioekonomiky/ V.Yurchyshyn // Ekonomika APK. – 2013. – №11. – S.6–17.

13. Marina d'Ivangin, Christophe Gaudoin (2017) Russia, Ukraine and Kazakhstan: an agricultural potential still in the making? Retrieved from http://www.momagri.org/UK/focus-on-issues/Russia-Ukraine-and-Kazakhstan-an-agricultural-potential-still-in-the-making-_1882.html

14. Momagri. En avant versu nouveau modele agricole. Retrieved from http://www.momagri.org/UK/a-look-at-the-news/En-avant-vers-un-nouveau-modele-agricole_1944.html

Данные об авторе

Ольшанська Александра Володимирівна,

д. е. н., професор, декан факультету економіки та бізнесу, Київський національний університет технологій та дизайну

e-mail: deanfebknutd@gmail.com

Мельник Альона Олексіївна,

д. е. н., доцент, завідувач кафедри бізнес-економіки та туризму, Київський національний університет технологій та дизайну

e-mail: melnyk_alona79@ukr.net

Данные об авторе

Ольшанска Александра Владимировна,

д. э. н., профессор, декан факультета экономики и бизнеса, Киевский национальный университет технологий и дизайна

e-mail: deanfebknutd@gmail.com

Мельник Алена Алексеевна,

д. э. н., доцент, заведующий кафедрой бизнес-экономики и туризма, Киевский национальный университет технологий и дизайна

e-mail: melnyk_alona79@ukr.net

Data about authors

Oleksandra Olshanska,

Doctor of Economics, Professor, Dean of the Faculty of Economics and Business, Kyiv National University of Technology and Design

e-mail: deanfebknutd@gmail.com

Alyona Melnik,

Doctor of Economics, Associate Professor, Head of the Department of Business Economics and Tourism, Kyiv National University of Technology and Design

e-mail: melnyk_alona79@ukr.net

УДК 336.2

DOI 10.5281/zenodo.2556244

РАДЕЛИЦЬКИЙ Ю.О.,
ПЕЛЕХАТИЙ А.О.

Напрямки оптимізації податкових механізмів наповнення місцевих бюджетів України в умовах децентралізації

Предметом дослідження є наукові та практичні засади податкової політики, в частині податків та зборів, які зараховуються до місцевих бюджетів.

Метою дослідження є напрямки оптимізації податкових механізмів наповнення місцевих бюджетів України в умовах децентралізації.

Методи дослідження. У роботі використано методи логічного узагальнення, аналізу, порівняння та синтезу, графічні методи.

Результати роботи. У статті визначено основні аспекти справляння та зарахування до місцевих бюджетів податку на доходи фізичних осіб, акцизного податку з реалізації підакцизних товарів та майнових податків. Запропоновано напрямки оптимізації основних джерел податкових надходжень до місцевих бюджетів.

Галузь застосування результатів. Формування дохідної частини місцевих бюджетів. Використання напрямків оптимізації податкових механізмів наповнення місцевих бюджетів в час реформи місцевого самоврядування.

Висновки. Проаналізувавши податкові механізми наповнення місцевих бюджетів, можна зазначити, що формування ефективної податкової системи на локальному рівні передбачає передусім забезпечення фінансової спроможності громад. Реформа децентралізації забезпечила перші

кроки в цьому напрямку. Проте, і далі існують проблеми, які потребують свого вирішення для зміцнення фінансової основи розвитку місцевих бюджетів. Вирішення цих проблем лежить в площині: удосконалення системи адміністрування податків в напрямку її спрощення, оптимізації та прозорості; забезпечення соціальної справедливості при справлянні податків; максимізації надходжень податкових платежів до місцевих бюджетів.

Ключові слова: місцеві бюджети, об'єднані територіальні громади (ОТГ), децентралізація, податки, податок на доходи фізичних осіб, акцизний податок з реалізації підакцизних товарів, майнові податки.

РАДЕЛИЦЬКИЙ Ю.О.,
ПЕЛЕХАТЫЙ А.О.

Направления оптимизации налоговых механизмов наполнения местных бюджетов Украины в условиях децентрализации

Предметом исследования являются научные и практические основы налоговой политики в части налогов и сборов, зачисляемых в местные бюджеты.

Целью исследования является направления оптимизации налоговых механизмов наполнения местных бюджетов Украины в условиях децентрализации.

Методы исследования. В работе использованы методы логического обобщения, анализа, сравнения и синтеза, графические методы.

Результаты работы. В статье определены основные аспекты взимания и зачисления в местные бюджеты налога на доходы физических лиц, акцизного налога по реализации подакцизных товаров и имущественных налогов. Предложены направления оптимизации основных источников налоговых поступлений в местные бюджеты.

Область применения результатов. Формирование доходной части местных бюджетов. Использование направлений оптимизации налоговых механизмов наполнения местных бюджетов в ходе реформы местного самоуправления.

Выводы. Проанализировав налоговые механизмы наполнения местных бюджетов, можно отметить, что формирование эффективной налоговой системы на локальном уровне предполагает прежде всего обеспечение финансовой состоятельности общин. Реформа децентрализации обеспечила первые шаги в этом направлении. Однако, и продолжают существовать проблемы, требующие своего решения для укрепления финансовой основы местных бюджетов. Решение этих проблем лежит в плоскости: совершенствования системы администрирования налогов в направлении ее упрощения, оптимизации и прозрачности; обеспечение социальной справедливости при взимании налогов; максимизации поступлений налоговых платежей в местные бюджеты.

Ключевые слова: местные бюджеты, объединенные территориальные общины (ОТГ), децентрализация, налоги, налог на доходы физических лиц, акцизный налог по реализации подакцизных товаров, имущественные налоги.

RADELYTSKY YU.O.,
PELEKHATYY A.O.

Directions of optimization of tax mechanisms of filling local budgets of Ukraine in conditions of decentralization

The subject of the study is the scientific and practical principles of tax policy, in terms of taxes and fees, which are credited to local budgets.

The purpose of the study is to optimize the tax mechanisms of filling local budgets of Ukraine in the conditions of decentralization.

Research methods. Methods of logical generalization, analysis, comparison and synthesis, and graphic methods are used in this work.

Results of work. The article outlines the main aspects of collecting and transferring to the local budgets the personal income tax, excise tax on the sale of excisable goods and property taxes. The directions of optimization of the main sources of tax revenues to local budgets are proposed.

The field of application of results. Formation of revenue part of local budgets. Use of directions of optimization of tax mechanisms of filling local budgets during the reform of local self–government.

Conclusions. After analyzing the tax mechanisms for filling local budgets, it can be noted that the formation of an effective tax system at the local level envisages, first of all, the provision of financial capacity of communities. The decentralization reform provided the first steps in this direction. However, there are still problems that need to be resolved in order to strengthen the financial basis of the development of local budgets. Solving these problems lies in the plane: improving the system of tax administration in the direction of its simplification, optimization and transparency; ensuring social justice when taxing; maximize revenues from tax payments to local budgets.

Key words: local budgets, united territorial communities (OTG), decentralization, taxes, personal income tax, excise tax on excise goods, property taxes.

Постановка проблеми. Основною умовою ефективного функціонування багаторівневої системи бюджетів є забезпечення та підтримка взаємозв'язку податків, які надходять до бюджету відповідного рівня, та вигодами від податків, які забезпечуються за рахунок платників податків. Таким чином споживачі суспільних благ одержують те, за що сплачують податки. Для дотримання цієї умови та забезпечення справедливості у розподілі фіскального навантаження на місцевий рівень слід передавати податки, які не характеризуються як високо мобільні, тобто не перекладаються на жителів інших адміністративно–територіальних одиниць. В результаті децентралізації та реформи бюджетно–податкової системи 2014 року була здійснена спроба забезпечити дотримання цього принципу при перерозподілі бюджетного ресурсу і повноважень на локальний рівень. При цьому, ускладненню цього процесу сприяли одночасне проведення адміністративно–територіальної реформи та секторальних реформ, що характеризує процес реформування як систему складних взаємообумовлених та взаємозалежних змін.

Метою статті є напрямки оптимізації податкових механізмів наповнення місцевих бюджетів України в умовах децентралізації.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи основні наслідки запроваджених змін, слід зауважити наступне: нашій державі так і не вдалося уникнути зростання диференціації фінансової спроможності адміністративно–територіальних одиниць базового рівня. Як зауважують науковці, «механізми прямого регулювання (зокрема бюджетного вирівнювання) та непрямого впли-

ву (спрямовані на стимулювання економічної активності громад) виявились неспроможними врегулювати проблему нерівномірності ендогенного потенціалу розвитку громад та різної ефективності його використання», що є передусім наслідком того, що, попри передачу на локальний рівень основних соціальних функцій, не було сформовано достатнього фінансового ресурсу та системи важелів для забезпечення економічного розвитку громад [5].

Оскільки основним джерелом доходів місцевих бюджетів є податки, питання дослідження основних аспектів формування та справляння податків, а також оптимізації податкових механізмів наповнення місцевих бюджетів є першочерговим та особливо важливим в умовах децентралізації.

Найбільшу питому вагу в доходах місцевих бюджетів України з усіх податків складає податок на доходи фізичних осіб (21,57%), хоча з часу реформи ця частка дещо знизилася.

Відповідно до ст. 163 розділу IV Податкового кодексу України, об'єктом оподаткування ПДФО є загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід, доходи з джерела їх походження в Україні, іноземні доходи, які отримані з джерел за межами України. Таким чином, при оподаткуванні цим податковим платежем зачіпаються інтереси усіх верств економічно активного населення країни, та формується можливість зміни розміру кінцевих доходів населення, а відтак здійснюється вплив на структуру потреб населення та їх купівельну спроможність.

На формування відповідних обсягів надходження податку з доходів фізичних осіб впливають такі фактори:

- зміна кількості платників податку;
- рівень легалізації доходів платників податку;
- рівень заробітної плати;
- особливості застосування податкової соціальної пільги;
- показники зростання/зниження добробуту населення тощо.

Таким чином, спостерігається прямий взаємозв'язок між обсягами надходжень ПДФО та рівнем розвитку господарської діяльності на території відповідної адміністративно–територіальної одиниці (який і визначає кількість платників податку), а також доходами населення, що доводить стабілізаційну та регулюючу роль ПДФО.

Особливістю формування надходжень податку з доходів фізичних осіб є те, що в сільських та селищних громадах ці доходи забезпечуються практично повністю за рахунок оподаткування заробітної плати працівників бюджетної сфери, тобто працівників закладів охорони здоров'я, дошкільних навчальних закладів та закладів середньої освіти, а також управління громадою та інших служб. Доказом цього є той факт, що 15 ОТГ, які характеризуються найвищими обсягами надходжень ПДФО на одну особу (рис. 1), забезпечують

34,1% загального обсягу податку на доходи фізичних осіб, який надходить до 159 бюджетів ОТГ.

Зазначені ОТГ характеризуються високим рівнем соціально–економічного розвитку та функціонуванням на території громади господарських структур. Для прикладу, Слобожанська ОТГ територіально знаходить «на околиці» Дніпра, що надає їй багато переваг. На території громади розміщуються потужні підприємства, а саме: два м'ясокомбінати, агропромисловий холдинг «Агросоюз», тепличний комбінат, супермаркети «Епіцентр», «Караван», «Метро». Окрім того, у селі Степове, яке входить до складу ОТГ, працює багато фермерських господарств. Загалом в межах громади зареєстровано понад 4 000 підприємств різних форм власності. Відтак, в результаті функціонування на території Слобожанської громади великої кількості підприємств, надходження ПДФО на особу в 2016 році становило 9984,1 грн., що більше середнього по ОТГ України значення майже у 9 разів.

Аналогічною є ситуація по інших громадах, вказаних на рис. 1. Таким чином, помітною є пряма залежність надходжень ПДФО від рівня економічного розвитку громади та функціонування

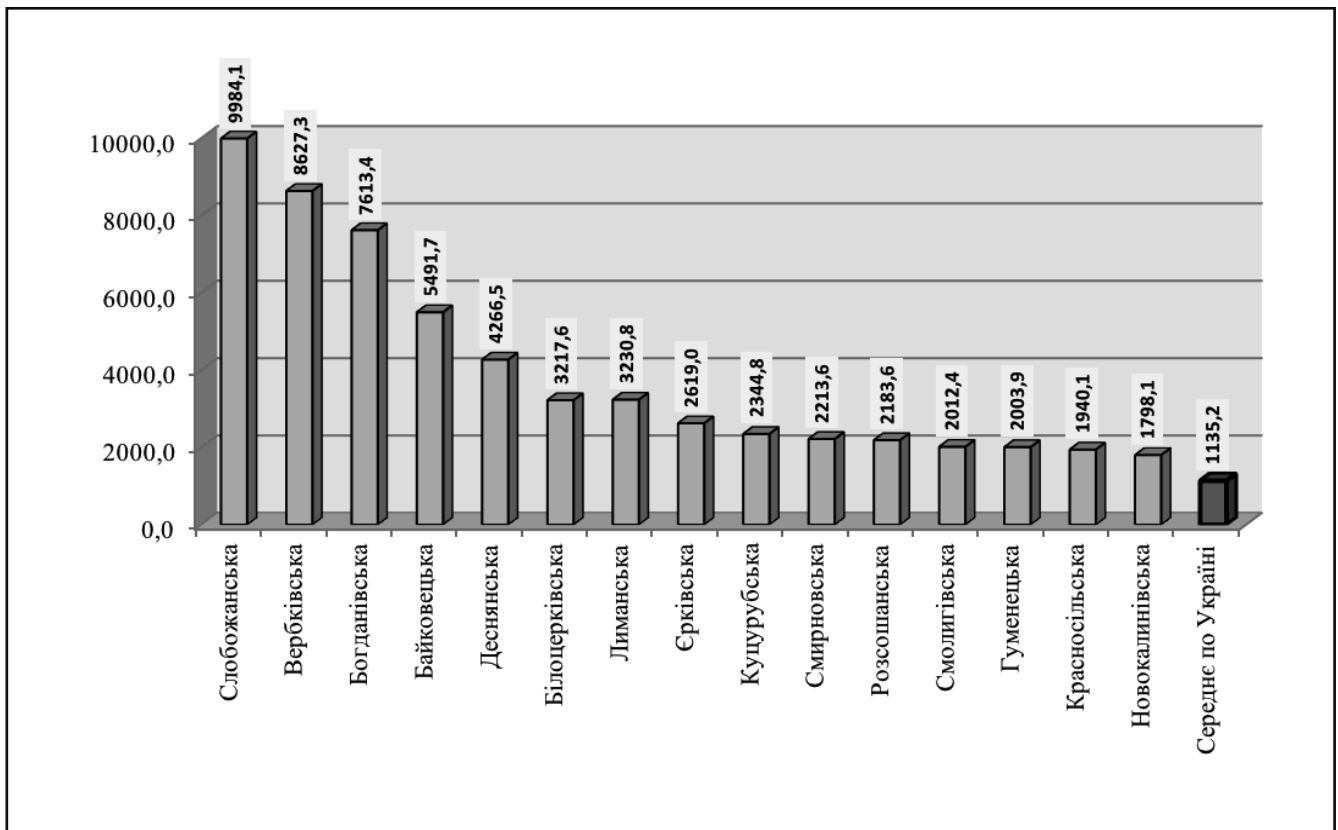

Рисунок 1. ОТГ, в яких надходження ПДФО на одну особу найвищі у 2016 році, грн.

Джерело: на основі [1, 2].

СОЦІАЛЬНО–ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

господарських суб'єктів на її території. Проте, більшість громад залежить саме від функціонування бюджетних установ на їх території, відрахування з заробітних плат працівників яких є основним джерелом надходжень ПДФО. А це свідчить про низький рівень економічної активності таких ОТГ та низьку результативність роботи органів місцевого самоврядування по залученню на територію громади суб'єктів господарювання.

Слід зауважити, що в умовах постійних змін та реформування освітньої сфери та сфери охорони здоров'я анонсовано оптимізацію мережі закладів освіти та медичних установ в об'єднаних територіальних громадах через закриття шкіл та медзакладів, які не відповідають відповідним вимогам. Наслідком таких дій стане скорочення надходжень ПДФО до бюджетів окремих ОТГ через скорочення кількості платників податків, що негативно вплине на рівень їх фінансової спроможності. Однак, в результаті зростання мінімальної заробітної плати в Україні з 1 січня 2017 року очікується ріст надходжень від ПДФО, єдиного соціального внеску (ЄСВ) і єдиного податку, що дозволяє сподіватися зростання надходжень до місцевих бюджетів.

Враховуючи важливість ПДФО як основного бюджетоутворюючого податку для місцевих бюджетів, доцільно звернути увагу на питання вірності зарахування таких надходжень до відповідного місцевого бюджету. Так, згідно Податкового кодексу, ПДФО зараховується до місцевого бюджету за місцезнаходженням юридичної особи – платника податку. Відповідно до п. 168.4.3 Податкового кодексу, податок на доходи, нарахований працівникам відокремленого підрозділу, перераховується до відповідного бюджету за місцезнаходженням такого відокремленого підрозділу. Згідно статті 93 Цивільного кодексу України, місцезнаходженням юридичної особи є фактичне місце ведення діяльності чи розташування офісу, це ж стосується і відокремленого підрозділу платника податків: податок на доходи, нарахований працівникам відокремленого підрозділу, перераховується до відповідного бюджету за місцезнаходженням такого відокремленого підрозділу. Це відповідає принципу справедливого розподілу надходжень від оподаткування ПДФО. Проте, на сьогодні ця вимога досить часто порушується, і податок на доходи фізичних осіб сплачується до бюджетів тих адміністративно–територіальних одиниць, де

розташовані центральні офіси підприємств. Це особливо актуально саме для сільських громад, оскільки податок сплачується за місцем реєстрації підприємства, працівниками підрозділу в основному є жителі адміністративно–територіального утворення, на території якого він розташований – відтак, користуючись суспільними послугами, працівники підприємства «фінансують» інший місцевий бюджет.

З іншої сторони, можна дискутувати про можливість зміни бюджету, до якого слід здійснювати зарахування ПДФО. З позиції справедливості розподілу надходжень податку найефективнішим є практика зарахування ПДФО до відповідного бюджету за місцем реєстрації (проживання) платника податку, оскільки саме по місцю реєстрації (проживання) він отримує максимальну кількість суспільних послуг. Окрім того, саме неврахування цього аспекту було причиною недоотримання сільськими бюджетами надходжень цього податку. Згідно статистичних даних [4], 54,8% зайнятого сільського населення працює за межами місця реєстрації (проживання), з них 67,1% – в містах та селищах міського типу. Враховуючи тенденції зростання кількості сільських жителів, які працюють в містах та селищах міського типу, сільські бюджети все більше недоотримували цього податку.

В результаті бюджетно–податкової децентралізації бюджети сіл, селищ та міст районного значення втратили ПДФО як одне з дохідних джерел, проте, на сьогодні зазначений аспект стосується доходів ОТГ, зокрема тих, які знаходяться поблизу обласних центрів (коли населення ОТГ працює в великому місті і, відповідно, сплачує ПДФО за місцем зайнятості).

Таким чином, удосконалення справляння ПДФО має передбачати:

- по–перше, зарахування податку за місцем реєстрації (проживання) платника податку, що забезпечить вирівнювання диференціації надходження цього податкового платежу на одну особу до місцевих бюджетів;

- по–друге, стимулювання економічного розвитку територіальних громад для забезпечення зростання надходжень податку до місцевих бюджетів.

Щодо акцизного податку, також можна виділити певні особливості справляння цього платежу. По–перше, існує залежність надходжень акцизного податку з реалізації підакцизних товарів від території розташування адміністративно–те–

риторіальної одиниці та наявності автозаправних станцій, супермаркетів та великих торговельних підприємств. Так, найвищими обсягами надходжень на одну особу характеризуються обласні центри та центральні райони областей, прикордонні райони, а також території вздовж важливих автотранспортних шляхів. По-друге, існує проблема неповного надходження акцизного податку до місцевих бюджетів сіл та селищ від продажу тютюнових виробів та алкогольної продукції суб'єктами підприємницької діяльності. Причиною цього є не обов'язковість використання такими підприємцями системи електронного обліку операцій з продажу товарів, наслідком чого є висока імовірність зміни даних звітності, на основі якої нараховується акцизний податок з реалізації підакцизних товарів, та відповідно його неповна сплата до бюджету.

Загалом, результатом запровадження та заручування цього податкового платежу до місцевих бюджетів став його вплив на зростання асиметричності розвитку територіальних громад та регіонів через нерівномірність його розподілу. Відповідно до Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році» від 20 грудня 2016 року, Кабінету Міністрів України у тримісячний строк зобов'язується розробити та внести на розгляд Верховної Ради України проект закону щодо скасування акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю тютюнових виробів, передбачивши для забезпечення збалансованості місцевих бюджетів відповідне збільшення ставок акцизного податку на тютюнові вироби в абсолютних значеннях. Окрім того, п. 1.1 розділу I Закону №1791 у п.п.14.1.212 п.14.1 ст.14 Податкового кодексу України із визначення терміну «реалізація суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю підакцизних товарів» вилучено положення щодо реалізації пального, як фізичного відпуску з автозаправної станції (АЗС) та/або автомобільної газозаправної станції (АГЗС) незалежно від форми розрахунків. Таким чином, з 01 січня 2017 року скасовано акцизний податок із роздрібного продажу пального. На заміну цього платежу до місцевих бюджетів надходитиме 13,44% від розмитнення нафтопродуктів, що поступають на АЗС (проте, не більше суми, яка отримана ор-

ганами місцевого самоврядування у 2016 році). А це в свою чергу – дестимулювання органів самоврядування від нарощення економічної активності, оскільки не сприятиме збільшенню надходжень від даного податку до місцевого бюджету.

Окремим аспектом дослідження формування податкових доходів місцевих бюджетів є місцеві податки та збори. Якщо до реформи 2014 року ці податки не мали суттєвого впливу на доходи місцевих бюджетів та їх фінансові можливості, то з децентралізацією усе змінилося. Сьогодні місцеві податки та збори є вагомим частинкою доходів місцевих бюджетів (11,5% у 2016 році). При цьому, передусім це стосується новосформованого внаслідок реформи податку на майно, який включає податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортний податок та плату за землю.

Податки на майно є важливим доходним джерелом практично усіх розвинених країн. Специфіка та особливості їх справляння забезпечують мінімальний рівень негативного впливу на економічне зростання в країні, що підтверджено дослідженнями Організації економічного співробітництва та розвитку [3]. Відтак на даному етапі розвитку економіки розвинених країн можна спостерігати тенденції до заміщення прямих податків (податку з доходів фізичних осіб та податку на прибуток) як шкідливих для зростання економіки на непрямі податки (ПДВ, акциз) та податки на майно. Тому для України формування ефективного податкового механізму справляння цих податків є важливою умовою забезпечення сталого розвитку місцевих бюджетів.

Переваги та недоліки податку на майно подано на рис. 2.

Якщо звернутися до особливостей оподаткування податком на майно в Україні, можна помітити недосконалість механізму його застосування. У випадку плати за землю він функціонує доволі ефективно (враховуючи те, що в Україні не існує офіційного ринку землі). Проте, на сьогодні існує проблема нестачі фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування для інвентаризації землі та проведення її нормативної грошової оцінки, наслідком чого є значні недонадходження до місцевих бюджетів. Окрім того, невиконано задекларованих у 2014 році обіцянок щодо передачі землі поза межами населених пунктів у розпорядження органів місцевого самоврядування. Це, з однієї сторони характеризується зниженням фінансової спро-

ПЕРЕВАГИ	НЕДОЛІКИ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ вплив (підвищення) на ефективність використання майна; ✓ стабільність надходжень до бюджетів; ✓ виступає стимулом збільшення привабливості органами місцевого самоврядування своєї території; ✓ «невразливі» для корупції; ✓ при ухиленні від сплати, об'єкт оподаткування може виступати об'єктом податкової застави; ✓ передбачуваний для платників; ✓ низький вплив на економічне зростання 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ податковий ризик для платника; ✓ регресивність; ✓ складність адміністрування та навіть запровадження; ✓ вплив на розвиток економіки (на капіталомісткі підприємства лягає великий податковий тягар, в той час як на інтелектуально-місткі (що майже не використовують приміщень) – ні)

Рисунок 2. Переваги та недоліки податку на майно

Джерело: розробка автора

можності місцевих бюджетів, з іншої – забезпечує уникнення ризиків втрати цих земель у зв'язку з їх продажем для наповнення бюджетів.

Щодо податку на нерухоме майно як елемента податку на майно, його справляння характеризується такими проблемами:

по–перше, близько 95% нерухомого майна на даний час не зареєстроване в електронній базі реєстру прав власності на нерухоме майно, що є причиною, знову ж таки, недоотримання місцевими бюджетами значних обсягів фінансових ресурсів;

по–друге, здебільшого у сільських адміністративно–територіальних одиницях експлуатація нерухомого майна, зокрема житлових будівель, здійснюється без їх введення в експлуатацію через складність та високу вартість цього процесу, що теж не дозволяє забезпечити повне надходження до бюджету податкових доходів.

Окремим аспектом виступає «непривабливість» майнового оподаткування для населення. Причиною цього є проблеми з адмініструванням цих податків, а, відтак, і часті непорозуміння з представниками органів ДФС, а також сприйняття людьми механізму справляння податку на майно як «несправедливого», як це помітно в результаті його функціонування. Це пов'язане з тим, що на початку запровадження податку на нерухоме майно його характеризували як «податок для багатих». Проте, на даний час ситуація змінилася кардинально – сплачувати його повинні фізичні особи, які володіють квартирою площею понад 60 кв.м.

чи будинком – 120 кв.м., нежитловою нерухомістю – 180 кв.м. Податок втратив свою «елітність», а податковий тягар тепер несе більшість жителів країни, які при цьому не вважають себе представниками навіть середнього класу.

Не сприяє «справедливості» цього податкового платежу і те, що згідно п. 266.5.1 Податкового кодексу України ставки податку для об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості, що перебувають у власності фізичних та юридичних осіб, встановлюються за рішенням сільської, селищної або міської ради в залежності від місця розташування (зональності) та типів таких об'єктів нерухомості у розмірі, що не перевищує 2% розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 кв. метр бази оподаткування. Відтак, на різних територіях обсяги сплати податку за однакові об'єкти оподаткування може різнитися в залежності від рішення органів місцевого самоврядування. Такий важливий принцип формування механізму сплати місцевих податків та зборів як можливість визначати податкову ставку в законодавчо визначених межах не забезпечує сприйняття податку на нерухоме майно населенням країни як обов'язкового.

Таким чином, реформування податку на майно має характеризуватися забезпеченням зниження рівня впливу людського фактора на справляння податку на майно до місцевих бюджетів для уникнення корупції (такими корупційними «можливостями» є використання різних «коєфіцієн-

тив», індивідуальна оцінка земельних ділянок, надання пільг окремим платникам податків тощо).

Ефективність податку на майно характеризує вірне обрання об'єкту оподаткування. Якщо в Україні для справляння, наприклад, податку на нерухоме майно обрано площу самого об'єкту, то в розвинутих країнах – комплекс показників з грошовою оцінкою об'єкта, що дозволяє забезпечити «справедливість» оподаткування. При оподаткуванні землі слід враховувати її хіміко-біологічні властивості (для сільськогосподарських земель), розташування та способи використання. Відтак, доцільним є розробка прозорої та однозначної формули для уникнення ухилення від сплати податку та впливу людського чинника.

Окрім того, доцільно говорити про суперечливість визначення ставки податків на майно на місцевому рівні. Хоча така можливість виступає прерогативою органів місцевого самоврядування щодо місцевих податків та зборів, проте, у випадку податків на майно доцільним є встановлення єдиної ставки для забезпечення прозорості та справедливості оподаткування. Оскільки майнові податки характеризуються повсюдністю та у випадку формульного підходу до визначення обсягів його сплати (з урахуванням усіх особливостей об'єкта оподаткування в визначеній сумі податку для кожного окремого платника вже буде враховано і територіально-географічне розташування, і хіміко-біологічні властивості ґрунтів, і спосіб використання, і інші елементи) потреба у визначенні ставки місцевими органами відпадає.

Як висновок, можна зауважити, що формування ефективної податкової системи на локальному рівні передбачає передусім забезпечення фінансової спроможності громад. Реформа децентралізації забезпечила перші кроки в цьому напрямку. Проте, і далі існують проблеми, які потребують свого вирішення для зміцнення фінансової основи розвитку місцевих бюджетів. Вирішення цих проблем лежить в площині: удосконалення системи адміністрування податків в напрямку її спрощення, оптимізації та прозорості; забезпечення соціальної справедливості при справлянні податків; максимізації надходжень податкових платежів до місцевих бюджетів.

Список використаних джерел

1. Децентралізація. Місцеві бюджети 159 об'єднаних територіальних громад за 2015 рік. Фінансово-ана-

літичні матеріали. Кабінет Міністрів України. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. – 282 с.

2. Децентралізація. Місцеві бюджети 159 об'єднаних територіальних громад за 2016 рік. Фінансово-аналітичні матеріали. Кабінет Міністрів України. Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. – 282 с.

3. Дубровський В., Черкашин В. Як удосконалити податок на майно? / Дубровський В., Черкашин В. // Європейський інформаційно-дослідницький центр. – 2016. – Режим доступу: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28998.pdf>.

4. Соціально-економічне становище сільських населених пунктів України: статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики України, 2014. – 187 с.

5. Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні: актуальні проблеми, ризики та перспективи адміністративно-фінансової децентралізації / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»; наук. редактор В.С. Кравців. – Львів, 2017. – 120 с. (Серія «Проблеми регіонального розвитку»). – 120 с.

References

1. Detsentralizatsiia. Mistsevi biudzhety 159 obiednanykh terytorialnykh hromad za 2015 rik. Finansovo-analitychni materialy [Decentralization. Local budgets of 159 united territorial communities for 2015. Financial and analytical materials.] Kabinet Ministriv Ukrainy. Ministerstvo rehionalnoho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrainy, 282 p. [in Ukrainian].

2. Detsentralizatsiia. Mistsevi biudzhety 159 obiednanykh terytorialnykh hromad za 2016 rik. Finansovo-analitychni materialy [Decentralization. Local budgets of 159 united territorial communities for 2016. Financial and analytical materials.] Kabinet Ministriv Ukrainy. Ministerstvo rehionalnoho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrainy, 282 p. [in Ukrainian].

3. Dubrovskiy V. and Cherkashyn V. (2016). Yak udoskonalyty podatok na maino? [How to improve the tax on property?]. Yevropeyskyi informatsiino-doslidnytskyi tsentr [European Information and Research Center.]. Available: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28998.pdf>. [in Ukrainian].

4. Sotsialno-ekonomichne stanovyshche silskykh naselennykh punktiv Ukrainy: statystychnyi zbirnyk [Socio-economic situation of rural settlements of Ukraine: statistical

collection]. – Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine], 187 p. [in Ukrainian].

5. Terytorialnyi rozvytok ta rehionalna polityka v Ukraini: aktualni problemy, ryzyky ta perspektyvy administratyvno–finansovoi detsentralizatsii [Territorial development and regional policy in Ukraine: current problems, risks and prospects of administrative and financial]. NAN Ukrainy, DU «Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M. I. Dolishnoho NAN Ukrainy» [NAS of Ukraine. State Enterprise «Institute of Regional Studies named after M.I. Dolyshny of the National Academy of Sciences of Ukraine"], Lviv, 120 p. [in Ukrainian].

Дані про автора

Раделицький Юрій Орестович,

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту, Львівський національний університет імені Івана Франка
e-mail: radelyckyjjurij@gmail.com

Пелехатий Андрій Олегович,

к.е.н., докторант, Львівський національний університет імені Івана Франка

e-mail: pelechatyj_a@i.ua

Данные об авторе

Раделицкий Юрий Орестович,

к.э.н., доцент кафедры учета и аудита, Львовский национальный университет имени Ивана Франко
e-mail: radelyckyjjurij@gmail.com

Пелехатый Андрей Олегович,

к.э.н., докторант, Львовский национальный университет имени Ивана Франко
e-mail: pelechatyj_a@i.ua

Information about the authors

Yurij Radelytskyj,

Ph.D., Associate Professor Department of Accounting and Audit, Ivan Franko National University of Lviv
e-mail: radelyckyjjurij@gmail.com

Andriy Pelekhatyy,

Ph.D., doctoral student, Ivan Franko National University of Lviv
e-mail: pelechatyj_a@i.ua

DOI 10.5281/zenodo.2556248
ШАБРАНСЬКА Н.І.

Економічний потенціал продуктивності праці

Предметом дослідження є методичні засади факторного аналізу продуктивності праці в залежності від структурних макропараметрів.

Метою дослідження є аналіз тенденцій продуктивності праці на макроекономічному рівні та визначення найбільш вагомих чинників впливу з боку державного регулювання.

Методи дослідження. У роботі використано загальнонаукові та спеціальні методи: порівняльний аналіз тенденцій; аналіз та синтез; аналітичний; системний.

Результати роботи. У статті проаналізовано сучасні тенденції та залежності продуктивності праці від структурних та макроекономічних чинників.

Галузь застосування результатів. Економіка та управління національним господарством, у частині державних систем та механізмів управління економікою на галузевому, міжгалузевому та регіональному рівнях у сфері стратегічного планування соціально–економічного розвитку на рівні регіону.

Висновки. Проаналізувавши стан продуктивності праці, можна визначити основні шляхи підвищення продуктивності праці: підвищення технічного рівня виробництва на основі залучення інвестицій; розвиток високотехнологічного виробництва; створення прозорої системи стимулювання всіх форм зайнятості; соціально–трудова відносина мають стати одним із ключових національних пріоритетів розвитку країни

Ключові слова: продуктивність праці, заробітна плата, вартість праці на одиницю продукції, валовий внутрішній продукт.

ШАБРАНСКАЯ Н.И.

Экономический потенциал производительности труда

Предметом исследования являются методические основы факторного анализа производительности труда в зависимости от структурных макропараметров.